

NOVA PRAVDA

GLASILO NARODNO-SOCIJALISTIČNE STRANKE.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Gradišče št. 7, levo.

Telefon št. 77.

Izhaja vsako soboto.

Mesečna naročnina: za tuzemstvo 6 Din, za inozemstvo 8 Din.

Inserati se računajo po velikosti. Cene so navedene v oglasnem delu.

Za enotno fronto proletarijata.

O pogajanjih za ustvaritev socijalističnega bloka pri skupinskih volitvah dne 8. februarja 1925 bi bili molčali in nismo hoteli objaviti nobenih sklepov vsaj toliko časa ne, dokler ni padla končna odločitev, ali je mogoče skupen nastop vseh socijalističnih strank. Mnenja smo, da končna odločitev še ni padla in da imajo besedo tudi zaupniki strank; zato je zelo neprevidno tozadevno poročilo v »Delavsko-kmetkemu listu« in »Socijalistu«, katera zavračata krivdo na tretjega, t. j. na narodne socijaliste, ki da so edini krivi, da ni prišlo do enotne fronte proletarijata.

Obupni pravni in materialni položaj jugoslovanskega proletarijata je zahteval pri volitvah v narodno skupščino že leta 1923. enotno fronto delovnega ljudstva proti enotni fronti združenega kapitala. Že takrat so bili narodni socijalisti prvi, ki so hoteli vsvariti enoten delavski blok, da bi s tem pridobili ročnemu in duševnemu proletarijatu tako močno zastopstvo v Beogradu, da bi bilo na ustavnih tleh izvojevali vsaj nekaj pravic vsem zatiranim in preganjanim. Se imamo v rokah izjave in zapiske takrat pri sejah navzočih sodrugov komunistov, kateri so s cinizmom odklonili blok z narodnimi socijalisti, češ: »ste mandatolovci; mi vam ne bomo preskrbovalnica za mandate. Niste markslati, zato ne gremo z vami itd.«

Posledica? Skupaj s sovjetskimi emisarji v Jugoslaviji so bili tepeni delavski volilci. Steer so si priborili 30.000 glasov v Sloveniji ali nobenega mandata.

Kakršen je bil položaj leta 1923, tak je danes.

Socijalistične stranke so razcepljene v male frakcije, celo socijalni demokrati so med seboj razdeljeni: samo teoretiziranje o programih, o sovjetih, sovjetskih republikah, o socijalistični ali delavsko-kmetki republiki.

Edina socijalistična stranka, programatično in taktično enotna je ostala narodno-socijalistična. Z ozirom na mišlinski položaj celokupnega proletarijata, ki je brez pravic, brez zastopstva v socijalno-gospodarskih korporacijah in v parlamentu samem, je naravno zopet prevzela inicijativo ter z dopisom na vse socijalistične frakcije, ki se med seboj prepirajo in sovražijo, povabila njihove zastopnike na skupen razgovor dne 25. in 29. nov. ter 1. dec. z dnevnim redom: Kako omogočiti pri volitvah 8. febr. enotno fronto združenega proletarijata, izvojevati delavstvu v parlamentu primerno zastopstvo ter uveljaviti v vsem javnem življenju pravice razredno-zavednega proletarijata? Načelo zastopstva NSS je bilo: Onih 30.000 glasov oddanih pri zadnjih skupščinskih volitvah ne sme ostati brez primernega zastopstva in vpliva na razvoj dogodkov v narodni skupščini in stranke večine morajo računati z enotnim ujedinenjem delavskim razredom, ki postavi pri teh volitvah v ospredje socijalno-gospodarska vprašanja, opusti pa vse načelne razlike bodisi marksi-stov samih med seboj, kakor tudi narodnih socijalistov do sodrugov komunistov in socijalnih demokratov vseh frakcij. Zastopnik NSS je na eni teh sej izjavil: »Ugotovljamo, da je predpogoj skupnega nastopa popolna bistvena ohranitev načelnega programa vsake stranke in se blok sklene za skupni nastop slovenskega duševnega in ročnega proletarijata, za zaščito njegovih pravic, da ne bodo ti glasovi šli v prid kapitalističnim strankam.« Izjavi se je pridružila tudi SSJ (dr. Korunova skupina) z izjavo, da ne smemo imeti istih parol kot jih imajo buržujske stranke in da s skupnim nastopom stranke programatično ne smejo nič izgubiti in da organiziranih pristašev ne smemo navajati k breznačajnosti.

Skupaj so se vsedli delavski zastopniki, imeli po več ur trajajoče seje in se skupno brez pozitivnih uspehov razšli. Vse naše izjave podane na zapisnik in neprotokolirane so bile iskrene, podprte z dokazi in z realnimi dejstvi, s katerimi moramo računati. Ako ni bila naša odkritosrčnost in iskrenost na pravem mestu, potem so šele neokusni napadi v »Socijalistu«, zlasti pa v »Delavsko-kmetkemu listu« opravičeni. Tako odkrito, pošteno zna govoriti samo narodni socijalist z drugim delavskim zastopnikom. Ni nam bilo za mandate,

mandate nam ponujajo drugi; nam je za skupen nastop proti reakciji. Ljudstvo hoče kruha in dela, a ne brezplodnih teorij in krvavih, sanjavih revolucij. S temi dejstvi računa naš socijalizem in mislimo, da smo na pravi poti ter mnogo bližje socijalističnemu idealu kot zastopniki III. moskovske internacionale z vsemi republikami v Jugoslaviji, z macedonsko vred. Zastopniki NSS so šli še dalje. Nasproti združenemu bloku P-P nasproti Radiću postavimo v Sloveniji fronto duševnega in ročnega delavstva. Skupen nastop vseh delavskih strank bo omogočil v bližnji bodočnosti okrepitev socijalističnega gibanja in likvidacijo vseh onih socijalističnih strank, ki niso idejno močne. To se pravi: V interesu proletarijata je enoten nastop vseh socijalističnih strank kot predhodnik ene ali kvečjemu dveh strank. Nismo se bali podati narodni socijalisti te izjave. Vsa polemika zlasti med nami in NDSJ (komunisti) je v nas utrdila prepričanje, da smo na pravi poti jasnih načel, dosegljivih ciljev brez takih iluzij, ki služijo samo demagogom v osebne namene. Vsa debata je pokazala, da je idejna smer komunizma: vzbujati nezadovoljstvo v masah, jih gospodarsko izstradati, socijalno ponižati in zrevolucionirati samo zato, da se omogočijo pokrajinskim komunističnim sekretariatom dobro plačani emisarji III. internacionale. Tovarši, ako je tako dejanje socijalistično, potem je padla socijalistična misel zelo nizko in vidimo v potrebi našega narodnega socijalizma znake boljšega človeka in boljših življenjskih pogojev za naš proletarijat. Sprejeli smo razredno stališče in s tem priznali vse, kar mora priznati socijalist. Naš proletarijat potrebuje zaščito delavcev; uzakonjenje 8 urnega delavnika, invalidski zakon, delavec kruha in stanovanja, njegovi otroci obleke; sit je megleh državno-pravnih teorij, razdirajočega komunizma; on hoče urejeno državo. Kot socijalisti moramo pa odklanjati Radićev delavsko-kmetkemu republiko, ki bi bila celo po izjavi samih socijalnih demokratov — kapitalistična.

Danes ne bomo rekrimirali vseh dogodkov iz treh sej. Ugotovimo samo, da so se nasprotja med NDSJ in SSJ pokazovala v ostrejših konturah nego med NSS in NDSJ. V interesu dobrega razpolženja za skupen blok bi bilo, da bi bili sodrugi od NDSJ in SSJ v svojih glasilih nekoliko spretnjši in da ne bi zvrčali odgovornosti na NSS, kar je sicer zelo komodno, za brezvestne demagoge tudi taktično, ali škodljivo vsem svrham in namenom, katere hočemo doseči s skupnim blokom. Podirati mostove za seboj ni južnaško delo; znači beg pred sovražnikom, t. j. pred resnico in poštenostjo.

Sodrugom komunistom povemo še to: Vam ni za enotno fronto. Vaš minimalni program je sprejemljiv za nas vse in ga NSS ni odklonila. To govore zapisniki. Zakaj ste ga vtaknili v žep in prišli čez par dni z novimi zahtevami in izjavami, s katerimi bi, ako bi jih mi sprejeli, morali poteptati svoj program, priznati sovjetsko kmečko-delavsko federativno zvezo z republikami hrvaškega, srbskega in macedonskega naroda? Vsi naši zastopniki so se izjavili za Vaš minimalni program. Vi pa ste se zbal, da bi bile sprejete sprejemljive zahteve, odklonili ste enotno fronto in pognali delavske glasove zopet v meščansko-kapitalistične skrinjice.

O pogajanjih preteklih dni se bomo še bavili pozneje, ako bo treba. Z naše strani storimo za enkrat dolžnost, ki jo imamo do razredno-zavednega proletarijata! Osebnosti potisnemo na stran! Krivda, če ne bo prišlo do enotnega delavskega bloka, pade na sodruga. Povedali smo resnico še o pravem času. Ni še tedaj zamujeno, da se stvori enotni delavski blok razredno-zavednih delavskih mas! Od naše strani pa tudi ni ovire, ker nam gre samo za to, da se zagotovi kruh našemu bednemu proletarcu, katerega pa mu kaka fantastična sovjetska kmečko-delavska republika nikdar ne bo mogla rešiti. Ko bi pa ne vedeli, s kom imamo opravka, bi podpisali eventuelno tudi te komunistične sanje, ker pri nas ni figarstva, kakor namigujejo gospodje od neodvisnih, pač pa smo realni ljudje, ki ne poznamo varanja javnosti.

Lev Trocki,

bivši vrhovni poveljnik ruske boljševiške armade, ki je bil nedavno od ekstremnih boljševikov prisiljen, da se je popolnoma umaknil iz političnega življenja.

Navodila za najemnike

1. Ne podpisni ničesar, kar nisi dobro prebral in še bolje premislil.

2. Če si nisi na jasnem, ko dobiš kakšen ferman od gospodarja, pojdi raje prej po nasvet v organizacijo društva stanovanjskih najemnikov.

3. Knjižico, s katero plačuješ najmarino (stanovanje), hrani dobro ti, ne daj jo iz rok gospodarju drugače kakor v potrdilo, da je prejel denar. V knjižico vpisuj Ti, ne pusti to gospodarju.

4. Če gospodar ne sprejme najemnine, pojdi takoj v društvo stanovanjskih najemnikov in vprašaj, kje je treba deponirati denar. To bo sedaj zelo važno in kočljivo vprašanje, katerega mora društvo razrešiti.

5. Ta mesec ni še dopustna nobena odpoved, ker velja dosednji zakon do polnoči 31. decembra. Če po novem letu ne bo druge rešitve, stopi v veljavo krajno običajna odpoved (v Ljubljani kvartalno, v Mariboru mesečno).

6. Ako se nisi član društva najemnikov, idi se takoj vpisati, če ti tudi trenutno ne preči še nobeno preganjanje. Najslabši člani so in sami sebi najbolj škodujejo tisti, ki se zatekajo v društvo šele v zadnjem trenutku, ko jim že voda v grlo teče. Če bi bili vsi najemniki organizirani, bi ta na milijone broječa armada vlado prisilila izdati tak stanovanjski zakon, kakor ga zahteva naša stranka.

7. Zanimaj se tudi za stavbno združenstvo. Le v organizaciji društva stanovanjskih najemnikov in stavbnih združenj je naša moč in gotova pomoč. Če ne moreš biti takoj član take zadruga, nalagaj po malem prihranke v zadrugo hranilnico, katero ima navedno vsaka stavbna zadruga. Ne drugim, sam sebi hraniš ta denar.

8. Ako imaš podnajemnika, nikari ga ne izkoriščaj! Pomisli, da si z izkoriščanjem podnajemnika sam na nesocialen način stvarjaš poleg gospodarja hudega nasprotnika tudi v podnajemniku, ki je še večji trpin glede stanovanjske bede, kakor si sam.

Državni stanovanjski odbor.

Zadnja stanovanjska anketa v Ljubljani je pokazala, kako utemeljena je bila naša mariborska resolucija na ministrstvo za socialno politiko. V dotični resoluciji smo zahtevali, da se skličejo po celi državi ankete za ustanovitev državnega stanovanjskega odbora, ki naj pripravi vsestransko obdelan osnutek za novi stanovanjski zakon. Ker pri sestavi tega odbora polagamo največjo važnost na zidanje novih stanovanj in ustanovitve naselbin, obnovimo predlog resolucije, da se na to anketo vabijo tudi stavbeniki in stavbne zadruga. Če vse druge države polagajo tudi pri rešitvi stanovanjskega vprašanja največjo važnost na sodelovanje stavbnih združenj in je tudi pri nas svoj čas dr. Žerjav kot minister za socialno politiko zavzemal isto stališče, se nam zdi nekam čudno, da je isti g. minister sedaj popolnoma pozabil na svoj načrt. V Beogradu sicer posluje neka komisija, toda zastopana jo samo po ministrstvu za notranje zadeve in pravosodje. Tako nezadostno sestavljena komisija naj izvrši to ogromno delo, ki naj odloča o usodi najemnikov in gospodarjev in o gospodarstvu vse države že tekom 8 dni in vse to na podlagi poročil, ki jih morajo veliki župani poslati v Beograd tekom 4 dni! — Gospoda pri kraljevi vladli. nikarte smešiti ugled cele države pred inozemstvom s takim forsiranjem v tako važnem vprašanju. Vstrajamo na zantevi, da se ovsuje državni stanovanjski odbor.

Boji na naših univerzah.

Minister prosvete, Pribičević, je na zagrebški univerzi upokojil več profesorjev, med njimi tudi rektorja, dr. Polića, znamenitega znanstvenika na pravno-političnem polju — znan je njegov ustavni načrt, kateri se pa, kot marsikateri drugi, ni upošteval. Kot vzrok upokojitve se je uporabila pripadnost stranki, ki se je zadnje čase republikansko orijentirala.

Res določa člen 4. zadnji odstavek uradniške pragmatike, da ne sme biti državni uslužbenec, kdor javno izraza načela zoper obstoječe državne oblike ali načelo protipravne izpremembe državnega reda.

Ne bomo razmotrivali, ali je ta omejitev državljanske svobode pravilna ali ne, glavno je, da je sprejeta v pragmatiko in da državni uslužbenci ne smejo pripadati strankam z republikanskim programom. Popolnoma razumljivo je, da današnja vlada zasleduje take državne uslužbenice.

So pa vseučiliški profesorji navadni državni uslužbenci, ali imajo med njimi izjemno stališče?

Naj nam bo dovoljeno, poseči malo v zgodovino univerz, da bomo lažje razumeli njihovo stališče.

Učenjaki vseh dob in vseh kulturnih narodov so okoli sebe zbirali učence in jih učili. V začetku 13. stol. so začeli papeži, vladarji in samostojna mesta ustanavljati univerze, kjer so se gojile v večji ali manji meri teologija, filozofija, pravo in medicina. Tako je ustanovil karl IV. univerzo v Pragi l. 1348, l. 1365 je bila ustanovljena dunajska univerza. — Univerza je bila nekako popolna autonoma občina z izvaurednimi pravicami. Rektor z akademskim senatom je načeloval tej akademski zadrugi z upravo in tudi sodnijsko oblastjo. Rektorja je volil profesorski zbor, in profesorje so izbirali profesorji sami. Dijaki so bili akademski državljani s posebnimi pravicami. Akademski tla so bila pristopna samo dijakom in univerzitetnim nastavljenecem in bog varuj, da bi kedaj prestopil ta sveta akademski tla kak stražnik ali kak drug varnostni organ. Ko je Baden 1898 l. dal Čehom narodnostne naredbe, so nemški burši na dunajski univerzi napravili radi tega grozne kravale. Ko pa

je dunajska policija udrla v aulo, so vsi planili po njih in enega celo ubili. — Ko so slovenski visokošolci ravno tam manifestirali za slovensko univerzo, je prišlo do silnih pretepov z Nemci, več tisoč bojovitih dijakov si je stalo nasproti, vršile so se cele bitke, toda vse se je vršilo v okviru univerze, policija ni smela blizu in je čakala pred rampo, kedaj se bo ta silna množica privabila na cesto, potem seveda je tudi ona hitela delati mir! — Kar se tiče predavanj in njihove vsebine, je vladala popolna akademska svoboda. Vsak profesor-učenjak je popolnoma svobodno raziskoval svojo stroko in rezultate svojih raziskavanj predaval svojim slušateljem. Znameniti učenjaki so dobili povabilo na kako univerzo. Če so se temu vabilu odzvali, so za to zahtevali tudi veliko letno plačo, katero jim je dotična država rada priznala in bila celo ponosna, da je pridobila kako svetovno kapaciteto. —

Da se povrnemo k našemu slučaju upokojitve zagrebških prof., bi omenili, da je treba univerzitetne profesorje v prvi vrsti smatrati ne kot državne uslužbenice, ampak kot zastopnike znanosti, in le takrat bodo naše univerze res postale forum naše kulture, če bodo naši znanstveniki lahko mirno vršili svoj visoko misijo in če jih ne bodo vlačili v dnevno politiko. — Popolnoma razumljivo je, da so se zagrebški akademiki potegnili za svoje profesorje, razumljivo je, da so hoteli za ta svoj boj zainteresirati svoje tovaršije v Ljubljani in Beogradu. Ni pa razumljivo, da se je to pravzaprav interno univerzitetno vprašanje potegnilo v politiko in vseh treh univerzitetnih mestih se je zanesel boj med akademsko mladino. Na eni strani »državotvorci«, na drugi »separatisti«. Vprašanje se je reševalo s palicami in klobfumi. Cui prodest? V Beogradu je nastopilo orožništvo in kavalarija, v Zagrebu policija. Nihče se ni zmedel za nedotakljiva akademski tla. Streljalo se je, sekalo s sabljami po glavah naše akademske mladine, cveta naroda. — Na ta način se sloves naših univerz pač ne bo razširjal po svetu!

Sicer so se univerze umirile, dijaki zopet pohajajo kolegije, toda na starih tradicijah alnne matris je ostal velik madež in zopet vprašamo: Komu v korist?

Stanovanjski zakon.

(Nadaljevanje.)

Uvažuje pa tudi pravice in svobodo gospodarjev naj se zaščita omeji izključno na ekonomsko slabe najemnike, ter upošteva pri tem tudi opravilene interese lastnika. Treba novim razmeram primerno ugotoviti ključ, ki po dohodkih ali sicer po premoženju ter tudi po poklicu, starosti in zdravju ter pristojnosti določa mejo ekonomsko slabih.

Ze naravni zakon zahteva tudi zaščito za slučaje deložacije. Načeloma se ne sme izvršiti nobena deložacija, predno ni stanovanjska oblast sama deložirani stranki preskrbela nadomestno stanovanje, če si ga stranka sama ni mogla najti. Sploh je tudi obsodba na deložacijo brez odobrenja stanovanjske oblasti načeloma nedopustna.

Izjeme zaščite so navadno v predlogih.

K XVIII. Vprašanje najemnine postaja kočljivše kot zaščita sama. Naravno! Ljudje se zavedajo, da dokler ne bo država storila svoje dolžnosti, je popolnoma izključeno, da se odpravi zaščita najemnikov, najmanj pa, da bi se to zgodilo še letos sredi zime. Zavedajo pa se tudi, da so vsi oblastveni predpisi glede visokosti najemnine, v praksi povečini iluzorni, na papirju. Prav do bro vedo nadalje tudi, da nekaj več koncesij mora vlada priznati tudi na račun zahtev hišnih gospodarjev, kar velja posebno za Slovenijo, kjer je najemnina v primeri z drugimi pokrajina mi povprečno nižja. Povišanje najemnine pričakujejo torej vsi najemniki, večina naravnost s strahom in obupom.

Tu treba najpreje ugotoviti odgovor na vprašanje: ali imamo sploh kakšno pozitivno normo, podlago za pravilno ocenitev najemnin? Vzeli smo kot podlago pravilne ocenitve 1. julij 1914, toda kje imamo garancijo, da naj bo ta datum pravilna izhodna baza, na ka-

teri se dajo določiti abnormalne ekstenzije razmere v stanovanjskem vprašanju? Pa pristavimo na to, da se 1. julij 1914 lahko postavi kot računsko podlaga. Preostane vendar drugi vprašanje, ki je odločujoče važnosti za ocenitev današnje najemnine, vprašanje namreč, ali so splošni eksistenčni pogoji isti, kakor so bili tik pred izbruhom vojne — to je: 1. ali je najemnik takrat imel sorazmerno iste dohodke, kot jih ima danes; 2. ali je najemnik takrat lažje več plačeval za stanarino, ker je manj plačeval za ostale potrebščine; 3. ali ni najemnik primoran danes več izdati za življenjske potrebščine, radi česar mu manj ostane za stanarino; 4. ali je vrednost hiše ostala danes še vedno ista, — to se pravi sorazmerna z vrednostjo pred 10 leti; 5. ali so tudi stroški za popravila in davki sorazmerno ostali isti, kakor l. 1914.

Najmanj teh 5 vprašanj je treba vestno, objektivno presoditi, predno smemo z mirno vestjo določiti ključ za pravilno ocenitev današnje stanarine, tako da smo si na jasnem, kdo nosi večjo zbugo glede stanarine: najemnik ali hišni lastnik. (Dalej prih.)

ELITNI
KINO MATICA
Od petka 12. do nedelje 14. decembra
HAROLD LOYD
v svojem najnovejšem filmu
BAKINA MAZA

Socijalna zakonodaja.

Razven tega smejo izdajati dovolila za polovično vožnjo na vseh državnih občinah onim nezaposlenim delavcem, katerim niso mogle dobiti dela, če potujejo v druge kraje iskat dela.

Krajevne borze dela podajajo poleg delavske zbornice ministrstvu za socialno politiko predloge glede dopustnosti dopotovanja inozemskih delavcev v našo državo. Noben delodajalec ne sme namreč po določbah zakona o zaščiti delavcev privajati delavcev iz inozemstva, dokler ne dobi za to dovoljenja, ki ga izdaja ministrstvo za socialno politiko na podlagi pismene prošnje po zaslišanju krajevne borze dela in delavske zbornice. Istotako ne sme nihče nabirati domače delavce, da jih zaposli v tuji državi brez predhodnega specialnega dovoljenja ministrstva za socialno politiko, ki določi pogoje, pod katerimi se smejo delavci najemati na račun inozemskih delodajalcev.

Vsak delodajalec kakor tudi vsa država in samoupravna podjetja, ki odpušče naenkrat več nego pet delavcev, morajo to prijaviti najbližji krajevni borzi dela še istega dne po izvršeni odločbi z označbo števila in vrste polkica odpuščenih.

V krajih, kjer poslujejo krajevne borze dela ali njihove podružnice, kakor tudi v neposredni okolici se ne smejo več izdajati dovoljenja za privatne borze dela. Če obstoječe profesionalne privatne borze dela se imajo v roku ene-

ga leta po ustanovitvi državnih borz dela brez vsake odškodnine zapreti.

Borze dela, ki bi jih ustanovile občine, razne javne korporacije, podpirne in dobrotelne družbe ali strokovne organizacije, smejo poslovati poleg državnih borz dela.

Vloge na državno borzo dela za posredovanje dela, odnosno delavcev, so oproščene vseh državnih taks. Posredovanje samo se vrši brezplačno.

V Sloveniji je sedež krajevne borze dela v Ljubljani. Podružnice so v Ljubljani, Celju, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti.

Kazni.

Prestopki zoper določbe zakona o zaščiti delavcev se kaznujejo z denarno kaznijo od 300 do 5000 dinarjev. Ob ponovni kršitvi zakona, se kaznuje lastnik podjetja poleg denarne kazni z zaporom od enega do treh mesecev.

S tem zaključujemo objavljane izveščkov iz zakona o zaščiti delavcev. Ta zakon je v polni moči in veljavi. Izpremeniti ga more samo nov zakon, sprejet na postaven način v narodni skupščini in pravilno razglašen. Pravilniki in ministrske uredbe smejo zakon le pojasnjevati in izvajati v smislu zakona, vse druge določbe so nezakonite in neveljavne.

Prihodnjič pričnemo z objavo posameznih pravilnikov k zakonu o zaščiti delavcev.

Politični pregled.

Radikali proti demokratom.

Zadnja številka »Narodnega Gospodarja«, glasila Stajerskih radikalov, je pač senzacionalna. V njej radikali odločno povedo, da ne gredo z demokratimi in napadajo dr. Zerjavo in nosilca liste takozvanega nacionalnega bloka na Stajerskem kar vse vprek. Pravijo, da zahtevajo nosilca liste zase, drugače nastopijo sami. To pa je verjetno in dr. Ravnik bo to tudi storil. — Kje je tedaj nacionalni blok? Kdo je kriv, da ga ni in da nima pravega obraza in tudi smeri? — Nesrečna roka! — O vsem tem »Jutro« in »Slov. Narod« molčita kot grob. Ljudstvo pa bi rado pojasnilo, ker na slepo ne bo nikomur dajalo kroglic.

Slovenska republikanska stranka.

Slovenski republikanci so imeli 30. nov. glavno sejo v Zidanem mostu. Posetilo jo je menda 44 delegatov. Iz vsega je bilo posneti, da stranka še nima tal, in da pri teh volitvah tudi ne pride dosti v poštev, dasi bo dobila sem in tja nekaj glasov. Nekaj drugega bi mogoče bilo, ako bi imela izvedeno organizacijo.

»Jutrova« senzacija o SKS.

Zadnje nedeljo je prineslo »Jutro« senzacionalno vest, da se je Samostojna kmetijska stranka na Stajerskem razbila, oziroma, da je g. Pucelj obrnila hrbet ter proglasila vstop v nacionalni blok. Resnično vesti je »Jutro« podkrepilo z imeni pristašev Samostojne kmetijske stranke, ki so se baje pismeno izrekli za nacionalni blok. — Kakor pa izvemo iz verodostojne strani, je vse to čisto navaden volilni manevar. Zadeva je popolnoma drugačna. Samostojni kmet, Drogenik, in znani republikanec dr. Vošnjak, sta res sklicala sestanek pristašev SKS v Mariboru, katerega se je udeležilo 32 ljudi. Toda na sestanku sta bila Drogenik in dr. Vošnjak sama, ki sta zagovarjala svojo najnovejšo politiko za dr. Zerjavo. Prepričala sta se, da za ta manevar nimata pristašev in slišala sta svojo obsodbo ter predlog, da naj se izključita iz stranke. Vsi navzoči so izjavo, ki jo je prečital Drogenik, odklonili in pobrali sta morala gospoda šla in kopita ter oditi sama z zborovanjem. Kako »pristni« so podpisali Drogenikovi izjavi pa dokazuje dejstvo, da je dobila SKS v Ljubljani izjave prizadetih, da oni niso nikdar podpisali Drogenikovi izjave, ki jo je prečital na tem zborovanju in ki jo je objavilo »Jutro«. Čedna politika je to!

Politični položaj.

V Beogradu nič novega. Državni odbor seje in seje počasi, se mu ne mudi. Za kraje tam preko Save na srbski

strani zraste še vedno kak mandat več. Statistika ljudskega štetja iz leta 1910 še ni popolna, sedaj šele prihajajo na to, da so v nekaterih krajih tisto leto našli več ljudi, akoravno jih danes ni več, ker jih je vzela vojska. Toda mrtvi štejejo! — Zato mandat več.

Ministri hodijo na agitacijo. Vrše se konference in posvetovanja, zlasti za razdelitev kandidatov. Sklepejo se dogovori o končni tvoritvi nacionalnega bloka, ki še vedno ni popolnoma gotov. Pretresa se vprašanje, kako nastopiti proti Radiću in drugim separatistom.

Vse drugo pa stopa v ozadje in čaka rešitve. Dosti dela, pozitivnega dela, ki vse počiva, to brezdolje pa vstvarja — kaos.

Volilna borba še ni stopila izza kulis. Vse je še nejasno. Kandidature se skrivajo. Vendar je razpoloženje ljudstva že opaziti. Ljudstvo je pričelo povdarjati pogreško, ki jo je storil g. Pašić, bolj kot ob razpustu parlamenta. Pričenja se jasni in za božič bomo imeli prve konture slike, ki bo podana 8. februarja.

Za radovedneže je težko to čakanje, pa na svoj račun pridejo, le še malo potrpljenja.

Podaljšanje stanovanjskega zakona.

V torek 9. t. m. se je v ministrstvu za pravosodje vršila konferenca zaradi podaljšanja stanovanjskega zakona. — Zastopani so bili poleg različnih ministrstev tudi predstavniki hišnih posrednikov in stanovanjskih najemnikov. Prišli so za enkrat do zaključka, da se stanovanjski zakon podaljša. Obenem pa prično razpravo o novem stanovanjskem zakonu, ki ga naj sprejme nekoč — parlament.

Gospoda se je zavedla šele sedaj, da je treba nekaj storiti. Prej pa ni šlo in so celo obetali, da ne bo šlo. Seveda bo to zopet zasluga nekoga iz Slovenije. — To pa je tudi posebna vrsta zasluga, če pod pritiskom razmer vlada stori določeno dolžnost! Torej z vsakdanjimi zaslugami kar molčite! Mi govorimo rajši o nezaslugah, ker se ne dela tako, kakor bi se moralo. Naši merodajni krogi namreč nikdar ne poslušajo tistih, ki so kako zadevo proučili. Zato je vsak zakon, vsaka uredba polovičarska, površna.

Mi smo se bavili mnogo, mnogo s stanovanjskim vprašanjem, obrazložili smo vse načrte, pripravljene ima NSSZ še važne predloge. Toda take korporacije se ostenativno ne kličejo na konference, ker bi bile »prekunske«. Dela se brez strokovnjakov, zato so pa tudi zakoni tako — nestrokovnjaški.

Beleške.

»Jutro« in mariborski župan Grčar.

»Jutro« je v nedeljo zapelo hvalo odstopivšemu mariborskemu županu g. Grčarju. Da bo naša javnost videla, koliko neresnice je nagrajenih v enem samem članku, se hočemo nekoliko pobaviti z »Jutrovim« poročilom. Neresnična je trditev »Jutra«, da je svojačasna socijalno - deokratska - klerikalna in narodno socijalistična koalicija sklenila prekrstiti Gosposko ulico v Glavno ulico, pač pa je res, da je g. Bahun prinesel tak predlog, da pa ga odklonili narodni socijalisti, SLS in demokrati kot smešen in da sklep za

tudi ni prekrstil Gosposke ulice v Glavno ulico), kar je izzvalo mnogo kriz v občinskem svetu. Vse to povdarjamo resnici na ljubo. Sicer pa mi bivšemu g. županu Grčarju ob njegovem odhodu ne maramo naštevati grehov, pač pa mu v polni meri priznamo dobro voljo in marljivo delovanje v marsikaterem oziru. Kar se pa tiče »Jutrove« pohvale g. Bahuna, ki ga imenuje »Jutro« častnega sodelavca g. župana Grčarja, je pa ta malo predebela, da bi se je ne dalo otipati. Menda ga »Jutro« ni zato postavilo na tako častno mesto, ker je demokrate v občinskem svetu najbolj napadal? Če ne bi bile volitve pred durmi in bi »Jutro« ne vedelo o nekakih pogajanjih za delavski blok, bi bilo »Jutrovo« modrost težko uganiti. Tako pa vsi vemo, kam pes taco moli.

Demokrati bodo imeli z g. Grčarjem najbrž kako volilno ohreš. — Teren je sedaj pripravljen.

Župan Grčar in uradniška menza.

Obiskovalec uradniške menze v Mariboru nam piše: Nedavno je izdal odbor uradniške menze oklic, v katerem je citati med drugim: »Župan Grčar nas hoče vreči na cesto...«. In temu Grčarju je kot edinemu pravemu zaščitniku interesov javnih nameščencev zapelo slavošpev tisto »Jutro«, iz katerega črpajo člani in članice menze svojo politično modrost in kar na debelo požirajo, kar jim servira glasilo stranke, ki je kriva njihovega siromaštva.

»Volksstimme« in NSS.

V Mariboru izdajajo socijalni demokrati tednik pod imenom »Volksstimme«. Ta list se je v svoji 95. številki zalelel v našo stranko s tem, da ji očita, da se nahaja v likvidaciji. Za danes ni to samo ugotavljanje, da delavstvo vidi, kako piše delavski list v času, ko se vršijo pogajanja za skupen delavski blok. Zdaleka ne mislimo, da bi v slučaju eventuelnega skupnega nastopa, za katerega se najbolj resno trudi naš NSS že od predlanskega leta naprej, morala odpasti vsaka kritika prizadetih strank. Toda kritika mora biti poštena in taka, da ne škoduje celokupnemu delavskemu pokretu. Kajti socijalizem ne pomeni laži, marveč resnice. Koliko je resnice na trditvi »Volksstimme«, pa lahko berete vsak teden v »Novi Pravdi«, iz katere je razvidno naše živahno delovanje in trdna volja vstrajati na započeti poti. Nismo likvidirali takrat, ko so se številni nasprotniki od vseh strani vrgli na nas ter nas hoteli uničiti uprizarjati v ta namen razne afeze, tem manj nas bodo uničili danes, ko smo od bojev utrjeni in imamo močno zaslonbo v čehskih narodnih socijalistih. Pač pa bi lahko poročali, ne da bi nam bilo treba neresnico govoriti, o stanju socijalne demokracije. Toda to raje prepustimo »Uradnemu listu«, ki o tem skoro v vsaki številki dovolj jasno govori, ko prinaša beleške o razpustu raznih soc. dem. društev bilo slovenskega ali nemškega imena in to iz edinega razloga, ker dotična društva nimajo dovolj članov, ki bi opravičevali njihov obstoj.

Vse je urejeno!

Časopisje nacionalnega bloka v Sloveniji je pretekli teden prineslo vest, da namerava naša kraljeva dvojica v kratkem posetiti Rim. To se pravi, da so naši državni pripraviteli in izvajalci napram Italiji ves teren tako glede zaščite naših zaslužnih bratov, ureditve njihovih kulturno-gospodarskih razmer, razmejitev itd. — Istotako pa prinašajo isti teden in prav isti listi zopet vest o novih kulturnih nasiljih italijanskih oblasti proti našim bratom. Poročajo, da so oblasti z okrožnico prepovedale čitanje in pisanje slovenščine med šolskim

Po drugih državah.

ČESKOSLOVAŠKA.

Češki narodni socijalisti so imeli 7. in 8. t. m. svoje glavno letno zborovanje v Brnu. Na zborovanju je nastopil tudi strankin pristaš dr. Beneš, ki je češki zunajni minister. Ta mož je med drugim nastopil za priznanje Rusije. Svoj govor je dal že pred zborovanjem v objavo »Českemu Slovu«, katerega so presenečeno komentirali nekateri listi pri nas. — Zborovanje je uspelo naravnost impozantno. Več o tem pozneje. — Iz Slovenije je bila zastopana močna delegacija narodnih socijalistov.

V Škodovih tovarnah nameravajo Čehi pričeti z gradnjo Zeppelinov.

FRANCIJA.

Herriotovo stališče je dobro in trdno. Nekateri so mislili, da bodo spremembe v Angliji uplivali tudi na Herriota. Toda temu ni tako. Pravkar je v Parizu na obisku angleški zunanjni minister Chamberlain, ki je prišel zato, da pripravi teren pogajanjem za izravnavo raznih nesoglasij. — Čuje se, da sta se državnikla sporazumela.

ANGLIJA.

Macdonald je bil na zborovanju delavske stranke 4. t. m. ponovno izvoljen za predsednika stranke. Sicer je bila

poukom celo v onih »dodatnih« urah, ki so bile za slovenščino določene, in da se sme pouk vršiti le z ustno razlago. — Kake občutke bodo imeli naši bratje pri takih izmerah in takem razpoloženju pri eventuelnem obisku našega najvišjega predstavnika in njegove soproge v Rimu, si lahko mislimo, saj so tudi tam ljudje, ki znajo politično računati. — Prijazneje lice napram Italijanu, ki je in ostane naš najhujši sovražnik, bi smeli, oziroma bomo pokazali šele takrat ko bo dokazal, da zna držati besedo, ko nam bodo naši bratje tam preko to dovolili. — Vsako tiho in hitro barantanje naše vlade je našim bratom v Italiji skrajno kvarno in škodljivo, zato ga očitamo. Politične zadeve z našimi sosedi mora urediti samo naš parlament — dokler nimamo izrazite diktature. —

»Povratek« naših ujetnikov iz Rusije.

Minuli teden je »Slov. Narod« dokazoval, kako se je naša država vedno trudila, se še ter se bo trudila, da potom humanitarnih ustanov, ki imajo direktne zveze z Rusijo, omogoči čimprej povratek naših ujetnikov iz Rusije, ki bi se gotovo že enkrat radi vrnili. — Mislimo, da bi bil res že čas za povratek in da bi se to že davno lahko zgodilo direktnim putem, ne potom kakih humanitarnih ustanov, ki dandanes nimajo dosti veljave. Ako so druge države že priznale Rusijo, bi jo bili po petih letih že lahko tudi mi. In danes bi ne imeli tam prav nikakih ujetnikov. — Ujetniki naj le ostanejo tam, da ne bo doma družinskih razprtij, tako si mislijo naši dobrohotni in skrbni državniki!

Nezadovoljni avstrijski postarji.

Avstrijski poštni uslužbenci, katerim je vlada vsak mesec avtomatično zviševala plače so zopet »nezadovoljni«. To je grda nevaležna sodrga, so rekli ata »Narod«. Naši jugoslovanski postarji so vse drugačnj — same dobričine, mirni in zadovoljni z vsem. Zato se na one švabe ne ozirajo, ki vedno mislijo na štrajk, ampak delajo in delajo, in samo delajo. Zato pa tudi uživajo priznanje in nanje se stavijo velike nade. Plačilo pa ne izostane!

Ugotovitve »Slov. Naroda« — glasila JDS.

1. Narodni socijalisti ostanejo brez mandata, ako gredo v volitve in iz volitev taki kakor so danes. — To drži, ker sedaj tudi nimajo mandata.

2. »Brez programa!« — Program bodo NSS imeli, vendar so z njim to pot zelo oprezni, da ga jim kdo ne ukrade, ker pravijo, da ga nacionalni blok še nima ter ponuja za primeren program lepo zaokroženo svotico. — To je tedaj previdnost pred žeparji!

3. »Brez sredstev!« — To pa zopet drži, sredstev res ni. Pa jih tudi drugi niso imeli in danes jih imajo. NSS bo »Slov. Narod« zelo hvaležna, ako ji pove, kje je dobil »Narod« sredstva za kritje deficita pri 800 narodnikih in kje so dobili sredstva samostojni demokrati in drugi taki tiči.

4. »Brez agitatorjev!« — To deloma tudi drži. Kjer ni sredstev, ni agitatorjev — vsaj poklenih ne! Pa mi jih imamo precej, čeprav niso pokleni. Na te se zanašamo. Menda jih nam ne bo g. minister dr. Zerjav, vzel s kako finto kakor je vzel Drogenika samostojnim kmetom. — Dobro je, da so vsi, naši na take finte pripravljeni in da jim ne nasedajo. NSS bo šla v boj skupno, pa naj gre s komurkoli. — NSSarji so tedaj vsi agitatorji, dobri — a nepokleni!

5. »Sami, izolirani!« — Nismo sami, imamo snubačev vse vprek, kakor kako »zauber deklec«. — To torej tudi ne drži!

6. »Brez izgleda na uspeh po volitvah!« — Tudi to ne drži! Če ne bo drugega uspeha, bo velik uspeh v tem, da se bodo z našo pripomočjo odprle oči onim zaslepljenecem, ki še danes drve za svojimi izkoriščevalci.

levica malo ostra in so Macdonaldu očitali, da bi bila stranka dobila do 80 mandatov več, ako bi ne bil priznal pristnosti znanega Zinovjevega pisma v volilni borbi.

Delavska stranka v Angliji se pripravlja za nadaljnje delo, zato je eno gotovo, da Macdonald ni padel za večno. Tudi sedanja vlada bo prišla z ozirrom na svetovno politiko: najbrž prav kmalu v težaven položaj. Listi poročajo, da obstoja zarota proti članom sedanje vlade, ki da izvira deloma iz Egipta, deloma pa iz Londona.

9. t. m. je kralj otvoril zasedanje novega parlamenta s prestolnim govorom. Prestolni govor ni povedal dosti novega. Pač pa je važno to, da priporočila parlamentu, naj se pogodba, sklenjena s sovjetsko Rusijo 8. avgusta t. l. ne odobri. — To bo pa za Anglijo trd oreh.

NEMCIJA.

V Nemčiji so se kar na hip 7. t. m. izvršile volitve v državni zbor brez hruma in posebnih neprijetnosti, brez terorja. Samo tu in tam male praske med volilci. V par tednih je nov aparat tu. Močno so pri teh volitvah napredovali socijalni demokrati, medtem ko so narodni socijalisti in komunisti padli. Socijalni demokrati so najmočnejša stran-

ka in bodo najbrž prevzeli vlado v svoje roke, ako bo najti bazo za podporo nekaterih meščanskih strank. — To je prvi znak konsolidacije delavstva. Radovedni smo, kdaj pridemo do tega pri nas.

AVSTRIJA.

Trgovska pogajanja z Avstrijo, ki so se vršila nekaj tednov, so prekinjena. Pravijo, da do 1. januarja. Iz Dunaja pa poročajo, da so bile jugoslovanske carinske zahteve visoko pretirane. Zato dvomijo, da li bo avstrijska vlada sploh še reflektirala na to trgovsko pogodbo.

V dunajski zbornici je kancelar dr. Ramek poročal o pogajanjih z Jugoslavijo. Galerija, ki so jo zasedli brezposelni, je pri tej priliki napravila pravcato demonstracijo. Zahtevala je dela, kruha, kar se pa brez trgovskih pogodb, brez izvoza ne da doseči. Sploh se vračajo v Avstrijo zopet slabši časi.

9. t. m. je bil zopet izvoljen za predsednika dosedanj predsenik zvezne avstrijske republike dr. Mihael Hainisch. Socijalni demokrati so oddali prazne glasovnice, tako da je dobil dr. Hainisch 111 glasov.

ITALIJA.

Pretekli teden so se pričela tudi trgovska pogajanja med Italijo in Nemčijo v Rimu. Otvoritev sejo je posetil Mussolini in imel govor.

V italijanskem senatu obravnavajo letni proračun. Pri debatah je prišlo že do raznih več ali manj za Mussolinija kritičnih scen, ki kažejo razpoloženje do fašistske vlade. Kljub temu se fašist Mussolini še drži in v taktu v žep semtertje še tudi kako zaupnico. Tudi pravkar si je eno izposloval, ker je v Italiji vse mogoče, saj tudi jokaje plešejo. Vendar je njegov teren razoran, tako da hodi po njem kaj nesigurno. Za enkrat je dobil še malo opore od našega Pašića.

RUSIJA.

Naši »nacionalni« listi poročajo, da je Trockij, vojni komisar sovjetske Rusije, odstavljen od svojega mesta in da je moral odločiti vse ostale funkcije sploh. Inozemski listi ne povedo nič pozitivnega, zato je vst se nekontrolirana, dasi bi bila verjetna mogoče pozneje, ob svojem času. — Spor, ki je obstojal med Trockijem in ostalimi voditelji, bi bil prehitro rešen.

POLJSKA — IN NEMSKO-RUSKI SPORAZUM.

Med Nemčijo in Rusijo potekajo trgovinska pogajanja zelo ugodno in uteseno biti kmalu zaključena. Poljsko potiskata ob stran tako Nemčija kakor Rusija. Poljska pa računa s tema dvema smrtnima sovražnikoma, zato se je pričela na vso moč oboroževati.

POGAJANJA Z NEMCIJO IN ANGLIJO.

Trgovinska pogajanja med Anglijo in Nemčijo so končana in podpisana. Šlo je kar gladko — angleško: »Kdor prej pride, prej melje«.

ESTONSKA.

Ze zadnjič smo poročali o komunističnem puču na Estonskem, v mali državi ob Baltičnem morju. Šlo je za stremljenje iz Rusije, kako priti do morja preko Estonske. No, to so hoteli opraviti komunisti z državnim prevratom, državo so hoteli kratkoma posojetiti. — Komunistov je obsojenih 17 na smrt, 39 pa na dosmrtno ječo.

ROMUNIJA.

Tudi v Rumuniji baje agitirajo za kmečko delavsko internacionalo, če moremo verjeti brzobjavkam iz Bukarešte. Zveza iz Moskve gre potom kmečke stranke, proti kateri je liberalno časopisje — pričelo hud boj. — Kaj pa, ako bi to malo dišalo po naših volitvah — ozir. volilnih manevrh.

AMERIKA.

Ameriški zvezni predsednik Coolidge je povedal veliko. Po njegovih izjavi v običajni letni poslanici na kongres bo Amerika sicer podpirala Dawesov načrt za obnovo Evrope v gotovih ozirih, da pa hoče imeti pri tem čisto proste roke, da s tem varje svojo neodvisnost. Pomagati hoče Evropi v vsakem oziru, toda imeti hoče vse v točni evidenci. Vsaka država mora plačati prav vse vojne dolgove, kakor in kadar bo pač mogla. — Pač vse po ameriško.

KINO, IDEAL

predvaja od četrtega 11. do vstevši sobote 13. decembra

„ZA EN DOLAR“

Lepa drama v 6 dejanjih v : glavni vlogi ILA-LOTH. :

Od nedelje naprej „KÖNIGSMARK“

Iz stranke.

Zbor zaupnikov NSS. Se enkrat opozarjamo, da se vrši v nedeljo, 14. decembra ob pol deseti uri dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma zbor zaupnikov naše stranke. Vse strankine funkcionarje in krajevne organizacije, ki so dobile vabila, prosimo, da se sigurno udeležijo tega važnega zborovanja. Vsaka organizacija naj izpolni vabilo z imenom delegata, ker bodo imeli pristop samo oni tovariši, ki se izkažejo z vabilom kot legitimacija. Za vsak slučaj naj delegati vzamejo s seboj tudi strankino izkaznico. Pozivamo še enkrat vse funkcionarje in zaupnike, da se tega zborovanja polnoštevilno in točno udeležijo. Če bi kdo pomotoma ne prejel vabila, prosimo, da se pred zborovanjem zgleda v strankinem tajništvu, kjer lahko dobi vabilo. Pristop imajo tudi zaupniki nedelegati ter so jim vabila na

razpolago v strankinem tajništvu, vendar glasovalne pravice nimajo.

Krajevnim organizacijam NSS! Vse naše krajevne organizacije so v zadnjem času prejele okrožnico in jih prosimo, da o njeni vsebini razpravljajo na odborovih sejah in na zaupniških sestankih. Predvsem je potrebno, da krajevne organizacije nemudoma določijo varuhe skrinjice za vsa volišča svojega okoliša in da imena varuhov in njihovih namestnikov čimprej javijo strankinemu tajništvu. V zadnjem času trosijo nasprotniki razne izmišljene vesti o našem nastopu, zato opozarjamo vse naše funkcionarje in somišljenike, naj se za laži nasprotnih agitatorjev ne zmenijo, ker bo o nastopu naše stranke končnoveljavno sklepal strankin zbor ter bodo njegovi sklepi obvezni za vse naše organizacije.

Strokovni vestnik.

Neprestojni dopusti. Gospodje podjetniki so uvedli nov modus. Od časa do časa pošljejo nekaj delavcev na dopust, ki traja večkrat po dva in več mesev. Za čas dopusta ti delavci ne dobe nikakega plačila in si tudi dela ne morejo poiskati, ker jim podjetnik ne izroči delavske knjižice. Najlepše pri vsem tem pa je to, da za čas dopusta nimajo prav nobene pravice do kake odškodnine. Neko ljubljansko podjetje, ime za enkrat zamolimo, je pred časom dalo na dopust šest pomočnikov za dobo šestih tednov, ves čas pa je v obratu delalo šest vajencev, kar absolutno ni dopustno. Na intervencijo NSSZ je Inspekcija dela napravila red. Ta nov modus moramo v krali zadušiti, zato prosimo naše člane, da nam javijo vsak tak slučaj.

Orednje vodstvo NSSZ ima odborovo sejo v sredo 17. t. m. ob 8. uri zvečer v tajništvu. Vsi bratje odborniki točno.

Trbovlje. Tukajšnja podružnica ima svoj lokal v gostilni Pravič, kjer lahko člani vsak večer po 6. uri vplačujejo članarino in dobe potrebne informacije. Podružnica bo imela v najkrajšem času širši sestanek, na katerem bo poročal strokovni tajnik iz Ljubljane. Sestanek bo pravočasno javljen vsem članom, vendar jih že vnaprej prosimo, da se ga polnoštevilno udeležijo.

St. Pavel. Koncem tega leta bo naša podružnica imela svoj občni zbor, da si izvoli nov odbor, ki prične potem z agilnim poslovanjem urejevati razmerje tukajšnjega delavstva. V bližnji okolici imamo precej neorganiziranega delavstva, ki ga privedemo v naš krog. V najkrajšem času bomo imeli članski sestanek, na katerem bo poročal delegat iz Ljubljane. O sestanku več v prihodnji »Novi Pravič«.

Mladinski vestnik.

Seja zastopstva NSM bo v nedeljo, dne 21. t. m. v Ljubljani. Vabila z dnevnim redom se bodo pravočasno razposlala vsem organizacijam.

Seja nadzorstva NSM se vrši v nedeljo, 21. t. m. v Ljubljani. Vabila so razposlana. **Iz osrednjega tajništva NSM.** Opozorjamo na okrožnico, ki smo jo razposlali te dni. Prečitajte jo na odborovi seji, odgovorni činitelji pa naj nemudoma store svojo dolžnost.

»Bratstvo« v Sp. Šiški. 29. novembra se je vršil redni občni zbor v društvenih prostorih. V imenu predsedstva je podal poročilo o društvenem delovanju br. Koprivce, o tajništvu pa br. Glavič. Zastopnik osrednjega izvrševalnega odbora NSM je v svojem govoru poudarjal važnost organizacije delavske mladine. Predsednikom je bil izvoljen br. Rozman, v odbor pa bratje Margon, Sedovnik, Suštar, Kmet, Medved ml., Dolžan in sestra Povšečeva. Za krajevno organizacijo v Sp. Šiški so se obnega zbora udeležili tov. Malgaj, Kovač in Avguštin, ki so obljubili, da bodo novoizvoljeni odbor podpirali, da bo »Bratstvo« v Šiški zavzelo tisto pozicijo, ki mu gre kot proletarski mladinski organizaciji.

»Bratstvo« v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v petek 19. decembra ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih v Narodnem domu. Udeležba vseh članov radi važnosti dolžnost. — Predsednik.

Plesna šola »Bratstvo« v Ljubljani ima redni plesni vsak torek od 8. ure naprej v areni Narodnega doma. Poučuje vse moderne plesne priznane plesni učitelj br. Joža Kosiček. Ukovina za člane in nečlane znižana. Bratje in prijatelji društva vabljeni k mnogobrojnemu posetu.

Miklavžev večer ljubljanskega »Bratstva« se je vršil v petek 5. t. m. zvečer v vseh prostorih bivše kavarnе Narodnega doma. Prireditelj je bila dobro obiskana in uskusno aranžirana. Miklavž je dospel z velikim spremstvom in po običajnem nagovoru obdaril male in velike otroke. Po obdaritvi se je vršila prisrčna domača prosta zabava.

Mladost ima svojo sejo v četrtek 18. t. m. ob pol 8. uri zvečer v tajništvu NSSZ v Narodnem domu. Ker so na dnevnem redu važne zadeve, prosim vse brate, da pridejo točno in polnoštevilno. — Predsednik.

Pripravljalni odbor »Bratstva« v Kotredežu pri Zagorju naznanja, da se vrši ustanovni občni zbor v nedeljo, dne 14. dec. ob 3. uri pop. v lokalni br. Fr. Uraniča. Opozorjamo vsa soednja društva, da prihite ta dan s svojimi odposlanci v Kotredež, da tako navdušijo z novim ognjem mlade borce v Kotredežu. Istotako se tudi vabi zagor. NSS in NSSZ ter »Bratstva« Zagorje in Loke, da tudi pri ustanovnem obč. zboru pomagajo vršiti svoje delo. Prireditelj se udeležijo odposlanec O. i. o. NSM in br. kulturni referent, pesnik Mirko Kragelj. Vsi pohitite k zidavi nove trdnjave narod. socij. ideje v Kotredež.

»Bratstvo« v Zagorju ob Savi se zahvaljuje vsemu cenjenemu občinstvu in vsem zunanjim delegatom za številni obisk pri najkrajnejši uspehi prireditvi »Miklavžev večer«. Vsem sodelavcem najiskrenejša bratstva zahvala. Posebno se moramo zahvaliti br. pesniku Mirko Kraglju za recitacije, za katere je žel obilo priznanja. Opozorjamo, da priredimo letos prvi »Silvestrov večer« s srečelovom, šaljivo pošto, komičnimi pri-

zori in z recitacijami br. Mirka Kraglja, na kar že sedaj opozarjamo.

Naše društvo bo poskrbelo vsemu članstvu in drugim udeležencem za primerno zabavo. Tako bo tudi delavstvo imelo svoje prireditve, da se mu ne bo tožilo po pompozni zabavi raznih meščanskih društev. »Svoji k svojim«, naj bo naše geslo. Odbor.

»Bratstvo« v Litiji sklicuje za nedeljo, 21. t. m. svoj 11. redni letni občni zbor v društvenem prostoru. Začetek ob dveh popoldne. Dnevni red bo prihodnji objavljeno. — Dramatični odsek je uprizoril v nedeljo, 30. novembra veseligr »V Ljubljano« jo dajmo, ki je sijajno uspela. Pripravljajo se že zopet na novo igranje ter že sedaj vabi k polnoštevilnemu obisku.

»Bratstvo« v Zagorju vabi vse svoje člane, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora bratov v Kotredežu, kateri se vrši v nedeljo, dne 14. dec. ob 15. uri (3. uri) popoldne v gostilni br. Fr. Uraniča. Vabljeni so tudi vsi prijatelji mladih borcev.

Loke pri Zagorju. V nedeljo, 7. t. m. je »Bratstvo« priredilo prvo predavanje v društvenem lokal. Predaval je br. Kozinec o Karlu Pulpanu, njegovem mučniškem življenju in delu za proletarsko mladino. Predavanje je napravilo globok vtis na navzočo mladino, ki pa ga je še poglubil br. Kragelj z recitiranjem svoje lastne pesni o Karlu Pulpanu. Br. Kragelj nas je nadalje presenetil s prednašanjem Pulpanske revolucionarne pesni »Pri naboru«, ki je bila to pot prvič recitirana v slovenskem prevodu. Sledilo je še predavanje br. Kraglja o »bon tonu«, kateremu je dal brat predavatelj s svojo znano šegavostjo mestoma zelo zabaven značaj. Želimo še več takih prireditelj. — Po zaključku predavanja je posetila naša mladina Miklavžev večer »Bratstva« v Zagorju.

»Bratstvo« Celje prosti vse one brate, sestre in prijatelje društva, ki vedo, kje, oziroma pri kom se še nahajajo instrumenti, note, knjige in drug inventar bivšega tamburaškega zbora »Bratstva« Celje, naj blagovoli to sporočiti, oziroma oddati t. č. predsedniku, br. Kavcu, Mariborska cesta 1-1. Bratje in sestre, podpirajte v vsakem oziru odbor, tako tudi v tem, da zberemo inventar prejšnjega tamburaškega zbora in ga ponovno izročimo njegovemu namenu. Če upoštevamo, da nosi naša organizacija ime »Bratstvo«, moramo biti vsi požrtvovalne čebelice organizacije.

Miklavžev večer »Bratstva« v Celju, ki se je vršil 5. t. m. v prostorih hotela »Balkan«, je končal v popolno zadovoljstvo prirediteljev in obiskovalcev. Vsi prostori so bili do zadnjega kotička nabito polni tako, da je moralo mnogo obiskovalcev, ki bi se bili radi udeležili prvega mladinskega Miklavževega nastopa, radi pomanjkanja prostora oditi. Po končanem Miklavževem nastopu se je razvila prava, neprislusna bratstva zabava, ki je trajala do 3. ure jutraj. Da pa je imelo celjsko »Bratstvo« tak nepričakovano lep uspeh v vsakem oziru, je zasluga g. hotelirja, Draga Bernardija, ki je dal društvu vse prostore, luč in kurjavo brezplačno na razpolago, razen tega pa še osebno sodeloval. Ne smemo pozabiti zahvaliti tudi vrlim prijateljicam naše organizacije gospej Jugovi in drugim, kakor tudi g. Zeleniku, brivcu na Kralja Petra cesti, ki je poskrbel v polni meri za dostojanstveno zunanost Miklavža in njegovega nebeškega ter pekelskega spremstva.

Tedenske novice.

Inozemci v domačih podjetjih. — Inspekcija dela opozarja vse delodajalce, ki zaposlujejo inozemske delavce in nameščence vseh kategorij, da so v smislu obstoječih predpisov dolžni vsako spremembo službenega razmerja najkasneje v roku 3 dni po izstopu, oziroma premetitvi inozemca, prijaviti pristojni Inspekciji dela. Kršitev tega predpisa se bo, kakor tudi zaposlovanje inozemcev brez dovoljenja Ministrstva za socijalno politiko, odnosno tuk. Inspekcije dela najstrožje kaznovalo. — Pripominja se, da je Inspekcija dela v zadnjem času kaznovala več podjetnikov z globami do Din 2000.— ter se zainteresirani službodajalci ponovno opozarjajo, da se glede zaposlovanja inozemcev točno držijo predpisov, ker se bo v smislu § 123 Zakona o zaščiti delavcev z dne 28. februarja 1922, Uradni list 211-74, vsaka kršitev kaznovala z denarno globo do Din 3000.— Tozadevne predpise vsebuje »Pravilnik o zaposlovanju inozemskih delavcev« z dne 9. jul. t. l., U. l. 215-71.

Fran Ks. Meško, petdesetletni jubilar, naš priljubljeni slovenski pisatelj je bil ob svojem jubileju imenovan za duhovnega svetovaleca lavantinske Skofije. — Čestitamo, a ob enem želimo še drugega priznanja!

Polhovgrška katastrofa se je v malem ponovila pri nalihv minulega tedna. Komaj so po zadnji katastrofi ljudje prišli k sebi ter pričeli popravljati hiše in pota, pa jih je zadelo drugič. Voda jim je zopet veliko pokončala. Poplavila je polja, razdrila pota, odnesla mostove in zahtevala tudi dve človeški žrtvi, ki ju je zalotila pri delu, odnesla in zagnala v valovih. Tako je bilo v Polhovem gradu, Ločnici in Soški dolini. — Ubogo ljudstvo je zopet vse zbegano.

Iz zadnjih poročnih razprav. — V Ljubljani je bila obsojena na smrt detomorka, ki je ta zločin zagrešila že drugič. Nazadnje je umorila 10 dni staro hčerko. Morka je doma iz Birče vasi pri Novem mestu. Kot 16 letno neizkušeno dekle je morala v svet in zabredla na pota nemoralnosti, na katerih zaključuje svoje mlado življenje. — To je pomanjkanje srčne kulture pri našem ljudstvu. Naša dolžnost je, da ga vzgajamo! In to nalog si je dala narodnosocijalistična stranka z njenimi mladinskimi organizacijami. — Prav tak pojav dokazuje slučaj izpred novomeške porote. 23 letni Zinger je bil 3. t. m. tudi obsojen na smrt zaradi roparskega umora. Zašel je kot mladenič v slabo družbo in prišel pustolovsko življenje. Ko gladko več ni šlo — je padel in izvršil zločin roparskega umora nad posrednikom Rajerjem. Stal je zaradi tega že pred zadnjo poroto in bil prav tako obsojen. Vendar je sodišče razpravo radi pomanjkljivosti dokazov obnovilo. Sedaj pa je zapetena njegova usoda s smrtno obsodbo. Fant je doma iz St. Vida pri Stični.

Ta številka da misliti! — Glasom uradne statistike ministrstva za narodno zdravje, je bilo letos na malariji bolnih nad milijon ljudi. Ako pomislimo, da je bilo poleg tega še najmanj enkrat toliko takih, za katere oblasti pri naših, oziroma naredonskih razmerah niso vedele, nastaja ogromna številka, ki da mnogo misliti. Ena šestina prebivalcev Jugoslavije je okužena z malarijo. In še se dela proti omejitvi, oziroma se okuženje pospešuje. Naši fantje, naši zdravi rekruti morajo v te nezdavne kraje, da se okužijo. Ali je tega treba? Uradne številke govore dovolj jasno. — prot!

Prvak morilec. — V Hanovru se je pretekli teden pričel proces proti strahovitemu morilcu Hermannu, ki je bil ob enem policijski špijon. Morilec je homoseksualec ter je za ta svoja nečloveška dejanja porabljal 16 letne dečke. Fante je zvalil v svoje stanovalce, kjer so potem izginili. Ponoči jih je umoril. Pregiznil je vsakega vrta, potem pa ga razmesaril in odnesel v vrtah v vodo. Na ta način je umoril 26 dečkov. — Zločinec so odkrili na ta način, da so stariši nekega dečka ugotovili, da nosi hlače njihovega pogrešanega dečka neki drugi deček v hiši, kjer je stanoval Hermann. Zanimanje za to razpravo, ki bo trajala 16 dni je velikansko, zlasti v zdravniških in častniških krogih.

Čaruga. — Ta kralj roparjev, ki čaka smrti v osijeških zaporih — menda ne bo končal za enkrat svojega življenja na visli. Govori se, da ne bo obesen in to iz važnih razlogov. Bomo že videli, če so te vesti resnične. Sedaj o tem molčimo.

Državni uslužbenci so pomirjeni. ker je ministrstvo pojasnilo, da se vsako lahko poslužuje III. razreda na železnica s 50 odstotno znižano ceno ne glede na to, za kateri vozni razred ima izstavljeno legitimacijo.

Zopet železniška nesreča. V Rimskih Toplicah se je 8. t. m. zgodila velika nesreča. Trčila sta dva tovorna vlaka, ker je en vlak prevozil uvozni signal »stoj«. Kdo je kriv? — Upravi! Škoda je nad milijon Din. — Tako gre vedno naprej in bo šlo še pogostejše.

Strahovito družinska tragedija se je izvršila pred par dnevi v Porurju na Westfalskem. Direktor Angerstein je umoril svojo družino, obstoječo iz 8 oseb, sebe pa težko ranil. — Zdravniki so ugotovili duševno zmedenost.

Potresi. — Pretekli teden so na več krajih v Sloveniji in v Zagrebu čutili potresne sunke, ki pa niso napravili škode.

Zagonečen umor v Beogradu. — V stanovanju ameriškega podkonzula se je

minuli teden izvršil zagoneten zločin. Podkonzul je v četrtek zjutraj telefonično obvestil policijo, da ga je hotela umoriti ženska — njegova prijateljica, da pa se mu je posrečilo ubežati. Policija, ki je nato dospela na podkonzulovo stanovanje, je našla določno prijateljico tam ustreljeno z revolverjem v roki. Lega trupla pa izključuje samomor.

Električna naprava. — Pri Krškem se bo pričela graditi velika električna centrala, ki bo oskrbovala z elektriko vso savsko ravan proti Zagrebu in mesto Zagreb samo. Dovoljenje je že izdano. Ali je skrbjeno tudi za Krško in za naše tamošnje dolenske kraje? Sedaj je prilika!

Sedaj dobimo tudi zlat denar! — To pa takoj, ko bo kovanje drobša končano. Zlatniki se bodo kovali v vrednosti 20 Din. — Čas bi bil in potreba, vendar tega ni verjeti, ker so o tem poročali listi za senzacije in to v času, ko krog in krog sebe vidijo ali čutijo same zarote, revolucije in protidržavne elemente.

Kje so stare volilne kroglice?

Za nabavo volilnih kroglic itd. je ministrski svet dovolil kredit milijon dinarjev, 10, milijonov pa za izvedbo volitev. — Kje pa so stare kroglice, ali jih je zopet kdo ukradel?

Premoga ni! — V Ljubljani je zmanjkalo premoga za privatnike. Trboveljska družba se izgovarja, da mora najprej založiti železnice in industrijo in da do srede januarja ni misliti na premog. — Čudno! Ali se železnice ne morejo založiti v poletju in istotako industrija? Ali naj revni sloji, ki si ne morejo kupovati premog na vagono, zmružejo, kuhajo pa pri soncu? Dajte premog ven, ne čakajte na zvišanje cen! — Prosimo, da vlada napravi red!

Izenačenje pravoslavne koledarja

še ni aktualno vprašanje, ker naj o vsem tem sklepajo vse pravoslavne cerkve. Tako so rešili za enkrat to važno vprašanje naši bratje Srbi v arhierejskem saboru v Karlovcih. —

Ata »Narod« pa bodo sedaj stavili drug predlog in sicer, da naj se tudi v prečasnih krajih uvede pravoslavni koledar. Tako bo tudi to izenačeno!

Posiv. V Ameriki je umrl Mihajlo Kravačič, doma iz neznanega kraja na Kranjskem. Zapustil je premoženje. Izseljenški komisariat išče sedaj sorodnike, da jim bo izplačana zapuščina.

Železniške nesreče se množijo. — Tako pogosto ponavljanje železniških nesreč, kakor jih doživljamo sedaj pri nas menda z lepa ne morejo beležiti v nobeni državi, pa če je tudi gosto preprežena z železniškim omrežjem. Kaj je temu vzrok? Ali odgovoriti činitelji o tem razmišljajo? Ali razmišljajo o tem, da nam to jemlje ugled in zaupanje ne samo doma, ampak še bolj v inozemstvu? Kdo bo še riskiral in se zaupal našim železničarjem? — Mislimo, da je glavna krivda v tem, da nimamo zadovoljnih uslužbencev, ki bi mogli brez skrbi za vsakdanji kruhek skrbno opravljati svojo službo. Ali more šlovec, ki z nemirnim srcem zre in misli na svojo razčepano in lačno družino, na svojo žalostno usodo, s polno prisotnostjo svojega duha in nemočno vršiti svoje dolžnosti tako, kakor bi jih pri danih pogojih? Ne! — Zato se prav nič ne čudimo, da ni še več nesreč! — Beograjska gospoda naj se zgane in železničarje ter javne nameščence kar hitro vsaj malo zadovolji! To naj bi zahtevala prav energično tudi vsa prizadeta javnost.

— Za državno uradništvo nameravajo še pred volitvami dobiti kritje za izplačilo polovične difference med starimi in novimi plačami. Druga polovica bi se pa izplačala po volitvah. — Zakaj pa bi ne šlo vse na enkrat. Obroki ne bodo nikomur dosti zalagili. — Sicer pa dela alične obljube že tretja vlada, zato uradništvo nič več ne verjame.

— Kontra - strik. — Zadnji smo poročali, da se v Italiji v Milanu in okolici pričeli s protestnim 8 urnim generalnim štrajkom kovinarski delavci. — Sedaj so pa lastniki raznih kovinarskih obratov napravili protikriž — 45 takih obratov je ustavilo delo. — Pa bodo že zopet odprli, ko bodo imeli več dela, ker le pomanjkanje dela je moglo biti glavni povod, da so zaprli. Sicer pa je v fanatični Italiji vse mogoče. Saj je mogoče tudi to, da se celo tako navdušeni fašisti danes že med seboj prepirajo, lasajo in pobijajo.

Ljubljana.

Stanovanjska anketa. — Za soboto, dne 6. t. m. je bila na sedežu ljubljanske oblasti sklicana anketa za rešitev stanovanjskega vprašanja. Povabljeni so bile razne korporacije pridobitnih krogov, ki so tvorili večino! Pravi! Saj ti edini bi bili lahko rešili vprašanje že zdavnaj. Dalje so bili vabljeni zastopniki železničarjev (ZJZ) in Orednja zveza javnih nameščencev, ki pa ne predstavljajo tega, kar pove ime, društvo stanovanjskih najemnikov in hišnih posestnikov. Vabili pa niso delavskih strokovnih in še nebroj takih stanovskih organizacij. Proti temu protestiramo! Ravno iz narodnosocijalističnih strokovnih organizacij je bilo v našem listu objavljenega mnogo študijskega

materijala o tej zadevi. Gospodje so to sicer porabili, a naše organizacije so bagatelizirali. Nič ne de! To nas ne moti, da ne bi nadaljevali začeta dela, ki se bo hoče nočeš moralo upoštevati. — Društvo stanovanjskih najemnikov je svojo udeležbo odpovedalo in je storilo prav, ker tako se stanovanjsko vprašanje ne rešuje! To je posek v oči. — Enketa je to tudi pokazala, ker se je brez vsakega uspeha razšla.

Potres v Ljubljani. V petek ob pol petih zjutraj sta dva precej krepka potresna sunka v smeri od juga proti severu prebudila ljubljance. Škode potres ni napravil.

Josip Šest — profesor. — Vodja dramatične šole in režiser ljubljanskega gledališča je dobil naslov profesorja. — Čestitamo!

Radio-koncert, ki se je vršil prošli teden v korist Jugoslovanske Matice, »Slov. Narodu« ni bil všeč. — Kritika za g. inž. Štebija, ki je koncert omogočil, je »uničujoča«. — »Ata« bi želeli aparat s pomočjo katerega bi videli, kako raste trava, ker jim ne zadostuje, da to samo ališijo.

Ogenj v »Strojnihi tovarnah in livarnah« v Ljubljani. — V nedeljo 7. t. m. je izbruhnil v tej tovarni ogenj, ki bi bil lahko uničil vso tovarno, da niso gasilci tako energično in hitro stopili v akcijo. Ogenj je nastal radi kratkega stika električne žice z zvečer ter se je širil polagoma. Ko pa je v skladišču za modele dobil hrane, je prišel do izbruha. Škoda je ogromna, največ na modelih. Pokrita pa je z zavarovalnino.

Zopet samomor v Ljubljani. V Zgornji Šiški se je prejšnji četrtek obesil 72 letni starček. Mož je kot star železničar živel v najhujši bedi in obupal. — V znamenju naših socijalnih razmer!

Maribor.

Blok obupanih. V nedeljo so tu pri Ozo-viču zborovali vojni invalidi, katerim so se priključili tudi železničarji in upokojenici. Na zborovanju se je razvila obupna slika bede teh od vlade zanemarljivih slojev. Nameravajo ustanoviti za volitve svoj lastni blok, ki ga bodo tvorili vojni invalidi, železniški invalidi ter upokojenici. Ako ne dobe nobene stranke, ki jim garantira poleg samostojnega nastopa tudi uspešno sodelovanje v parlamentu, nastopijo s samostojno kandidaturom v Mariboru in Ljubljani. — NSS je v to poklicana in bo težnje teh slojev tudi vedno zastopala.

Teror v glave-rokavicah. Naši demokrati se zavedajo svoje slabosti ter skušajo svoj takozvani »nacionalni« blok utrditi na dva načina. Polagajo mine pod vodstva drugih strank in računajo, da ali oni bo pri eksploziji take mine le »zletele« iz stranke ter priletel v njihov blok. Dosedaj se jim je to podminiranje deloma posrežilo pri SKS. Tu so jim prileteli 3 ubežniki: dr. Vošnjak, Drolenik in Janžekovič. Drugi način lova je prevzel sam veliki župan dr. Pirkmajer. Vabi k sebi v uradi predstavitelje nasprotnih strank ter jih z glave-rokavicami sil v nacionalni blok. To je začetek terorja. — Mi čujemo na krovu.

Novi župan. Po dolgem čakanju je le vendar dospela iz Beograda potrditev odvetnika dr. Leskovarja za novega župana. Za sredo zvečer je bila določena slovesna zaprisega. Bojimo se, da bodo državnozbornske volitve precej vplivale tudi na nove razmere v našem mestnem gospodarstvu. Tako župan, kakor njegova stranka bosta morala opustiti vse, kar bi utegnilo neugodno vplivati na harmonijo nacionalnega bloka. Mi kot delavska stranka smo primorani z vso odločnostjo nastopiti za olajšanje brezposelnosti in obupne stanovanjske bede.

Predavanja o stanovanjskem vprašanju. Na predlog našega tov. Pirca je kreditna in stavna zadruga »Mojmir« sklenila v teku te zime prirediti več predavanj o stanovanjskem vprašanju. Poljudni del teh predavanj je prevzel tov. Pirc kot tajnik zadruge in je že zadnji praznik pričel v mestnem kinu, kjer se predavanja nadaljujejo ob nedeljah dopoldne. Strokovni del prevzamejo drugi člani načelstva zadruge. Ta predavanja se vrše med tednom v Ljudski univerzi. Tovariši, v vašem interesu je, da pridno obiskujete ta predavanja.

Našim rodbinam

priporočamo našo pravo domačo KOLINSKO ČIKORJO, izvrsten pridatek za kavo.

PREMOG

trboveljski, liboski, ormoški in visokokalorični trobnodolski (specijalit. za centr. kurjeve) dobavlj.

po najnižjih cenah **DOM. ČEBIN** trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova ul. 1/II.

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
100 švic. frankov stane	1284—	1324—
100 franc. frankov	358 5	373 5
100 laških lir	286 8	297 35
100 čeških kron	202—	205—
100 avst. kron	0.0937	0.099
100 ogrskih kron	0.092	0.0935
100 bolg. levov	48 79	49 65
100 dolarjev	6580—	6800—
100 angl. funtov	31150—	31775—

Curška borza.

	10. dec.	3. dec.
100 dinarjev je stalo	7 80	7 50
100 franc. frankov	27 85	28 37
100 laških lir	22 32	22 49
100 čeških kron	15 58	15 55
100 avst. kron	0.0072	0.0073
100 ogrskih kron	0.0069	0.0069
100 bolg. levov	3 80	3 75
100 dolarjev	516 25	517 —
100 angl. funtov	2425—	2408—

Tajinstveni morilec deklet.

(Nadaljevanje.)

»Ker se že poznava,« ne smatram za potrebno, da se formalno še drug drugemu predstavim, in ker imava vili le v najemu, se bova itak koncem poletja zopet preselila v najini stalni stanovanji, kajne, gospod Long?»

»Vsekakor, milostljiva gospa!«

Zopet ga nekam čudno gleda, zdi se mu, da so ji znova vzplamtele oči. Nehote si mora Edvard misliti, da očarljiva vdova ni mogla biti dolgo časa poročena, ker mu je jasno, da je komaj dvajset let stara.

»Zivite popolnoma sam, gosp. Long?»

»Da, zato sem si poiskal ta miren kotiček v predmestju!«

»Ah! — — — Zaničljiv nasmeh ji obkroži purpurno rdeče ustnice.

Zopet osupne Edvard. Ta čuden nasmeh si mora skoro tolmačiti, da ve tudi za navzočnost Bessy in njegovega tajinstvenega prijatelja.

»Ali ne čutite potrebe, da se tuptam s kom porazgovorite? Sedaj se nasmehne tudi Edvard, dasi mu to ne prihaja od srca.

»Seveda, toda ker nimam tukaj nikakega znanstva, si moram pač sam sebi delati družbo!«

»Ah, ubožec, prav pomilujem vas!«

»Ali mi hočete pomagati iz te osamelosti, milostljiva gospa?»

»Zakaj ne? Ker sva si že sosed in se parkrat v tednu zbere malo število znancev v mojem salonu, bi me prav veselilo, če bi vas mogla pozdraviti v krogu svojih znancev. Seveda le tedaj, če se hočete odreči svoji prostovoljni osamelosti.«

Sedaj smatra Edvard, da se je približal zaželjeni trenotek.

»Vaša ljubeznjivost me naravnost osramoča, milostljiva gospa. Prav iskreno se vam zahvaljujem za vaše ljubeznjivo povabilo. Toda skoro se bojim, da bom vašim znancem kot ne posebno mičen družabnik v nadlego.«

»Zakaj, gospod Long?»

»No, zadeva je povsem enostavna, milostljiva gospa. Jaz sem zasebnik in kot tak razumem prav malo o akcijah in drugih borznih papirjih.«

Z velikim zadoščenjem zapazi Edvard, da se je lepa dama pri teh besedah nalahko zganila.

»Ne razumem Vas, gospod Long. — Iz česa sklepate, da so v mojem salonu taki razgovori predmet zabave?»

Nepremično upira sedaj Edvard svoje oči v njen očarujoči obraz.

»To vam hočem radevolje povedati, milostljiva. Na vašem vrtu se vendar nahaja umetno napravljen griček s paviljonom na vrhu.

Na obrazu ji je čitati vedno večji nemir.

»Vsekakor, gospod!«

»Ta griček sega v vrt, kjer se včasih šetam jaz. V bližini vašega paviljona neposredno ob ograji stoji obraščena lopa. Tam običajno večkrat posedam.«

Ona se glasno zasmije, kar pa zveni nelo prisiljeno.

»In tamkaj ste slučajno slišali, gospod Long, moj razgovor z enim mojih znancev o špekulacijah na borzah, kajne?»

»Bilo je golo naključje,« odvrne Edvard, ki je itak vse zvedel le od moža s krinko.

Mlada dama se je zopet pomirila.

»Čemu naj tajim? Dandanes itak vsakdo špekulira in tako sem si tudi jaz nakupila nekaj papirjev po slučajno mi znanem gospodu. Sicer se pa v mojem salonu take zadeve niti z besedico ne omenjajo.«

»Se enkrat vas prosim za oprostitev, milostljiva gospa!«

»Vaši prošnji rada ustrežem ter se trdno nadjam, da vas morem prihodnji tokred pozdraviti v svojem salonu, gospod Long!«

Edvard se čudi, da izgovarja lepa dama sedaj ime Long z nekam posebnim naglasom, dama postaja zanj vedno bolj zagonetna.

Ali v resnici tiči v njej zli duh? Morda je policijska volunka, ki je opazila Bessy? — No, pa saj ima mož s krinko mnogo tovarišev, ki mu bodo kmalu mogli sporočiti bližje podatke o življenju te dame. Prav kmalu si bo na jasnem, če spada dama v krog tistih, kot jo sodi on.

Edvard opazi, da ga neprestano motri in opazuje, da ji je v očeh razbrati nezaupanje, in kljub temu ga je povabila k sebi. Res zagonetno žensko sree!

Edvard se zaman trudi, da ostane miren kot običajno. Sicer se razgovarja z lepo damo sedaj o vsakdanjih stvareh in vendarle ni v stanu govoriti z njo s tisto samozavestjo kot je imel drugače navado. Nehote ga navda občutek, da preti strašnemu maščevalcu s strani te ženske nevarnost. Brez dvoma je ta ženska neobičajen značaj, tudi mu je jasno, da se zna neverjetno obvladati. In vendar je preje osupnila, ko je omenil njeno skrivnost; čiste vesti nima, o tem ni nobenega dvoma. Ali pa je v resnici tako malopridna? Na to vprašanje si Edvard ne ve odgovora.

Sedaj se dvigne lepa dama.

»Čas je potekel kot še nikoli,« reče z očarujočo ljubeznjivostjo.

»Iskrena vam hvala, gospod Long, vaša prijetna družina je bila zame polna užitka. Toda sedaj moram oditi, skoro predolgo sem že ostala. Zdravstvujte, gospod Long, na svidenje!«

Njena mala roka počiva za hip v njegovi desnici, potem pa hitro odide iz salona.

Vsem cenjenim gospodinjam se priporoča

„ADRIA“

ljudsko, ječmenovo, dvojno sladno ječmenovo »Sidro« in dvojno sladno rženo »Meta«

K A V O

ščitarne. Edvard ostane še nekaj časa tamkaj. Skoro si želi, da bi se njegova domneva, da je ta lepa dama brezsrčna pustolovka, izkazala za nepravilno. Nehote se ga polasti občutek pomilovanja, če se zmislji, da naj to očarljivo lepo bitje pade kot žrtev pod bodalom strašnega maščevalca. Končno odide tudi sam iz slaščičarne ter se napoti proti svojemu sedanjemu domu. Prišedši domov, ne gre k Bessy, svoji ljubki ženi, marveč zavije naravnost proti sobi svojega zagonetnega prijatelja. Le-ta sedi za topljen v misli pri oknu. Najbrže je v mislih pri Elleni, vsaj zdi se, da se je skoro nejevoljen ozrl proti vratom, ko so se odprla, in šele, ko vidi, da je vstopil Edvard, postane izraz njegovih oči prijaznejši.

»Z zelo važnimi poročili prihajam,« ga nagovori Edvard.

»Ravnokar sem bil skupaj z lepo gospo Gardiner, da, še več. Prisluskoval sem pogovoru dveh gospodov, od katerih eden je bil tisti gospod Jevell, čegar razgovor z lepo vdovo v paviljonu sosednje vile ste čuli na lastna ušesa.«

»Oho — — —«

»Osebo sem govoril z vdovo ter me je povabila, da jo prihodnji tork obiščem na domu!«

Mož s krinko pri tej novici skoči s stola.

»To so res važna poročila, dragi Edvard. Prav veliko uslugo ste mi zopet napravili. Da, vdovo smatram za eno tistih propalnih žensk, ki nič zlega sluteč povzročajo nesrečo. Toda vi se pač ne boste mogli odzvati povabilu, Bessy bi bila brez dvoma več ali manj ljubosumna!«

»Nikakor ne, ker gre le zato, da si pridobim zaupanje lepe dame ter tako kaj natančnejšega zveo o njenem življenju. Zdi se mi precej nevarna nasprotnica. Sploh je je pa že poizvedovala glede moje osebe.«

Mož s krinko se obrne.

»Je-li kaj zvedela o meni, o Bessy?»

»Zdi se, da ne, saj ste tako vi kot Bessy vedno skriti doma. Sicer sem pa itak tako previden, da ne nosim niti poročnega prstana le iz tega razloga, da nihče niti slutiti ne more, da bivam tukaj s svojo ženo.«

»Ali hočete uslišati mojo prošnjo?« vpraša nenadoma tajinstveni mož.

»Prav z veseljem, vse kar je v moji moč!«

»Potem odvedite Bessy v hišo ob zapadnem obrežju in se vrnite sam semkaj. Moja prošnja je sicer nekoliko neumljena, da vas hočem že sedaj motiti v vaši zakonski sreči...«

»Ah ne,« ga živahno prekine Edvard. »Saj vam je znano, da mi je predvsem na tem ležeče, da izvršim vaše ukaze.«

»Noben ukazi, moj Edvard, vi ste moj prijatelj! Sicer bo pa ločitev le kratka, tudi lahko vsak dan obiščete svojo mlado soprogo. Toda sedaj igrajte vlogo neozmoženega zasebnika Longa, kakršnega vas smatrajo v hiši — odzivajte se vabilom vdove ter skušajte dobiti podrobnejše podatke o njej — vse ostalo pa prepustite potem meni!«

Zadnje besede zvane nekam grozeče, nič dobrega obetajoče.

»Tako bom vse potrebno ukrenil,« še kaj natančnejšega doženem glede te ženske,« nadaljuje mož s krinko. »Moji ljudje mi bodo kmalu lahko dali točna poročila. Sedaj pa lahko greste, dragi Edvard, zvečer vas pričakujem!«

Ko se prične temni, odideta Bessy in Edvard iz vile. V zaprtom vozu odvede Edvard svojo ljubko družico, ki je vsled ločitve, četudi kratke, nekoliko ozlovoljena, v hišo na cesti ob zapadnem obrežju, kjer jo izroči njeni prijateljici Molly v varstvo. Sam pa se vrne v vilo, odločen, da svojemu strašnemu prijatelju v vsakem oziru nudi svojo pomoč.

Ali naj umrje — ali ne?

Teden dni je že minulo, odkar se je Edvard seznanil z lepo vdovo v slaščičarni. — Mož s krinko in Edvard bivata še vedno v vili. Prvoimenovani pričakuje danes obisk enega svojih drugov, ki mu ima prinesiti poročila o predživljenju zagonetne vdove.

Določeni tork je bil Edvard v posetu pri gospe Gardiner, kjer je bil kar najprijaznejše sprejet. Razven gospoda Jevella sta bila navzoča le še dva starejša gospoda. Edvarda ni nikdo poznal, zato ima občutek, da je popolnoma varen pred kakimi iznenađenji. Sicer kaj kmalu opazi, da so ostali obiskovalci nekam nevoljni nanj, ker ga je mlada vdova prav posebno odlikovala. Pri večerji je sedel poleg nje, v veliko nejevoljo gospoda Jevella, kateremu je bilo iz oči čitati zavist in ozlovoljenost. Tudi se je razgovarjala skoro samo z Edvardom in to tako ljubeznivo, tako neprisljano, da je Edvard glede svoje sumnje naravnost dvomil, da še več, bil je trdno uverjen, da omamljivo lepa vdova nima obtežene vesti.

Ogovorni urednik: Franjo Rupnik.
Tiska tiskarna M. Hrovatin v Ljubljani.
Izdaja konzorcij »Nove Prave«.

Oglašajte

Novi Pravdi!

lesar ne veš, vprašaj
Univerzitetni Informativ. Biro

»ARGUS«

Knez Mihajlova 35, Tel. 6-25

BEOGRAD

(Pasaž Akademije nauka).

Tone Malgaj

Pleskar za stavbo in pohištvo, lakiranje vozniških koles v ognju. Sobni slikar. Specijelni oddelek za črkoslikarstvo na steklo, pločevino, zid, les itd. itd.

Delavnice: Kolodvorska ul. 6,

Celovška cesta 121.

Naročila se sprejemajo v

Kolodvorski ulici št. 9.

JOHAN
se dobi v vseh
specerijskih prodajalnah

Iščem pisarniške službe
najraje kot občinski tajnik

in sicer radi stanovanjske krize kje na deželi. Sem zmožen vsakovrstne pisarniške službe v raznih strokah, le stenografije ne obvladam. Star sem 41 let, oženjen in brez otrok. — Nastop 1. maja 1925. Naslov pove uprava »Nove pravde« v Ljubljani, Gradišče št. 7.

Štefan Ferant

urar državnih železnic

Celje, Dečkov trg 3

priporoča svoje urarsko

in zlatarsko obrt. - Cene

solidne.

AVTO - VOZI

**BREZ
BENCINA!**

JUGO - HAG

LJUBLJANA

BOHORIČEVA UL. 24

TELEFON ŠTEV. 360

Očala, ščipalce
ure, zlatnino najboljše
kupite pri

Fr. P. Zajec,
izprašenem optiku in urarju
Ljubljana, Stari trg 9.
Stekla natančno po zdravniških predpisih.

Kupujte pri trd-

kah, ki inserirajo

v našem listu!

Trboveljski premog in drva

dobavlja

Družba ILIRIJA, Ljubljana, Kralja Petra trg 8

Telefon 220 Plačilo tudi na obroke. Telefon 220

Pekarno odstopim s 1. januarjem 1925.

Kompleten inventar. — Stalni odjemalci. — Zelo ugodni pogoji. najemnina prosta. — Naslov pove upravništvo »NOVE PRAVDE« v Ljubljani, Gradišče št. 7.

2 psiči volčje pasme

8 tednov stari imam

na prodaj po 200—

Din komad.

SIMON REKAR v

Radovljici.

POLENOVKA

namočena se dobi vsak

petek, kakor tudi vse

špecerijsko blago po

najnižjih cenah pri

trgovski Kovačič & Japelj

Ljubljana, Kongresni trg

Za zimo so najboljši **KARO-ČEVLJI Maribor** Koroška 19
Cenik brezplačno.

Najcenejši novi in rabljeni

pisalni stroji

v specialni mehanični delavnici za popravilo pisalnih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

LUDOVIG BARAGA, Ljubljana
Šelenburgova ulica št. 6/1.

Barvni trakovi, karbon - papir - indigo ter vse druge potrebščine, pisarniška oprema vedno v zalogi.

Vse pisalne, risalne in

šolske potreščine do-

bite najceneje v papir-

ni trgovini

Miroslav Rivic
Ljubljana

Sv. Petra cesta 29.

Lastna knjigovoznica.

Velika zaloga šolskih

zvezkov, map, in blokov.

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Mariljin trg. št. 8., reg. zadr. z o. z.

sprejema vloge na knjižnice in plača čistih

7%

obresti brez odbitka rentnega in invalidskega davka. Za večje in stalne vloge kakor tudi za vloge v tekočem računu obrestovanje po dogovoru.

Podeljuje na kratek rok trgovske in personalne kredite najkulantneje.

Prometni zavod za premog

d. d. v Ljubljani

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo.

Inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča češko-slovaški in angleški koks za litarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

NASLOV:

Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II.

Priporočamo trdko

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega

spomenika za vodo.

Najcenejši nakup

nogavic, žepnih robcev, brisačk,

kloba, belega in rujavega platna,

šifona, kravat, raznih gumbov, žilic,

vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje,

krojače, Solingen škarij za prikrivanje in za obrezovanje trt.

NA VELIKO IN MALO.

Franc Szantner
Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

špecialist za ortopedična in anatomska obuvanja in trgovca s čevlji, sprejema tudi vsa popravila.

Ljubljana, Mesni trg 5

O. BERNATOVIC

Konfekcijska trgovina